

KIKKERTEN

Nr. 1 feb. 1987.

Utgitt av

a/l **LUND GRENDELAG**

Redaksjonskomite:

Reidunn Smines, Marit Pettersen,
Rolf Jensen og Torbjørn Jakobsen.

Busetnad og levekår i grenda kring siste hundreårsskifte.

Det blir ei heilt anna tid å flytte tilbake til når ein skal prøve å skildre korleis folket levde og budde for ikring hundre år sia. Skilnaden er så stor at det er vanskeleg å verkeleg sett seg inn i korleis forholda var da. Det er eit heller sparsamt kjeldematerial å ause av, det meste av det eg minns har eg hørd av dei som var eldre enn meg.

Men minne er ofte alt for kort, desverre.

Men med grunnlag i det eg har hørd og samla frå andre kjelder skal eg prøve å etterkomme den oppfordringa "Kikkertens" redaksjon kom til meg med om å finne frem litt frå "gammeltia" i Lundagrenda. Det blir ikkje noko fullstendig framstilling, men små glimt som kanskje kan pirre ein og annan til sjøl å leite fram i minneting og hendingar som har sitt opphav i denne tia.

Etter folketellinga frå 1891 var det 197 fastbuande personar i skolekretsen.

Men mønstret for busettinga var eit heilt anna enn det vi finn i dag. Da var det 11 husstandar i kvar sitt hus på Liabogen no er det berre eitt av dei gamle buplassane i bruk. I Fjørangen var Hestøya, Storøya, Halsen, Oterbekken og Småvika heimar for tildels store huslydar - no er ingen igjen som held sjøvegen åpen på desse plassane. Aldersfordelinga i folket var ein heilt annan enn no:

Det var 12 personar over 70 år (fødd før 1830), men barnetalet var stort: 50 barn opp til 10 års alder (fødd 1880 og seinare). Så det var nok meir "ungeskrål" borti stuene da enn som det er no.

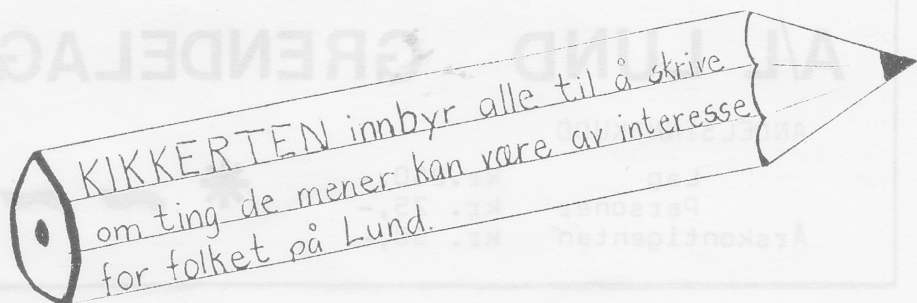
Så skal vi prøve å sjå litt på korleis kvardagen kunde vera, kva dei streva med i kampen for å halde heimane i hop og i den stand dei makta med dei delvis små resurssar som fanns.

Når ein - gjennom ei åpen sval eller eit lite bislag kom inn i kjøkenet såg ein straks gruva som det dominerande inventar. Ei sotsvart krå med ein stor tung røkhatt over som gjekk viare i ei åpen røykpipe over taket. I gruva hang skjerdingen ned frå skjerdingstauren, og sotsvarte gryter stod oppstilt på gruvsteinen når dei ikkje var i bruk. Gryteskap er visst ei seinare oppfinning. Ein liten kjøkenbenk med ei hylle under var plass for tillaging av maten, eit kjøkenbord med stolar og krakker til å eta på og åpne hyller på vegg og plass til koppar og kar. Og ikkje å gløyme, innafor døra hadde vasstampen sin plass. Og enda hende det vel ofte at ei kald vinternatt la sitt blanke lokk over vatnet i stampen. Og i dette tronge og ofte både mørke og kalde rommet skulde ikkje berre matstellet gjerast men ein stor del av det ein kan kalle groparbeidet i huset vart gjort her, Klevasking t.d. vaskestampen og vaskarbrettet, ei stor gryte med vatn til oppvarming og koking av dei vaska klean var ofte på plass og i bruk. Og til helg og høgtid vart vaskestampen sett inn og alle i huset måtte ta ein omgang med personlig hygiene

Stuerommet innafor kjøkenet var både opphaldsrom og arbeidsrom for huslyden der alle var opptatt med sitt. Karding og spinning av garn til strikking og vev var vanleg arbeid for kvinnfolket. Og helst på førejulsvinteren var vevstolen opp. Alle skulde ha nytt til jul og mesteparten var av heimverka slag. Eitt og anna kjoltyet vart vel innkjøpt, men det var berre til stasplagg slikt vart brukt. Strikkepinnane var i flittig bruk. Vottar, sokkar, huver og sjal til helg og kvardag vart til i lyset frå omnsdøra, sauming og finare handarbeid - dei kunde det og når dei berre slapp til. Men også karane hadde sitt å heng fingrane i... Reidskap både til hest og mann skulde haldas haldas stand eller arbeidast når det ikkje var bøtingsvon i det gamle. Og var han litt snikkarkjent kunde eit skap eller ein stol eller kva det kunde vera bli til når ikkje anna arbeid måtte gå føre. Skolapping var eit arbeid dei sjeldan vart ferdige med, serleg der det var mange barn i huset. Og ein og annan var det som gjorde skorne sjøl- både til små og store.

Garnbøting og - binding vanleg haust og vinterarbeid. Fiskegarna måtte vera i stand til vinter - fiske tok til anten det bar til Ujaslingan eller Lofoten. Sildgarna måtte vera børt til det fiske tok til, dei småbennte agnsildgarna som var i bruk utover våren når småjedden skulde freistas måtte og farast over. Soplimar var ein ting som måtte gjerast av bjørke - ris som var nyskore og ikkje fekk tørke før arbeidet vart gjort. Serleg gjalt dette for vidja, den måtte vera mjuk og ikkje utsett for å bli broten av under arbeidet. Og alt dette gjekk for seg inne i det same rommet frå tidleg morgon til kvelds. Men når skumringa fall på tok dei ei kvilstund - dei heldt "skjømming". I lyset frå omndøra gjekk da helst praten om dei nære ting, hendingar i nabolaget, slekter og skyldfolk, og kanskje vart siste Amerikabrevet leita fram og lest på nytt.

Men så kunde det hende at ein nabo stakk innom for å slå av ein prat. Dei hadde tid til slikt i den tia og likte å omgåast kvarandre, vilde gjerne høyre kor det stod til i huset, men hadde vel og ei trong til å fortelje kva han kunde ha kome ut for og å fortelje det han viste av nytt i bygda. Men det kunde og svinge over til større ting. Storpolitikk, som riksrettsaka, det reine Norske flagd, og kanskje framfor alt unionsoppløysinga. Dette var saker som engasjerte, og var det ulike oppfatningar - og det var det alltid - så kunde ordskiftet bli både langt og kvasst. Dei var nok ikkje enige når naboen takka for seg og gjekk heim, men uvenskap av politiske årsaker har jeg ikkje høyrd om. Men dei sto for den meining dei hadde gjort seg opp dei gamle, politikk var ikkje kompromiss i den tia.

Men så kunde hende at det leid til den tia at det var venta å bli fleire i huset. Når jordmora var kome til gårds var det ho som overtok kommandoen. Mannen, barnefaren fekk det brått med eit naud - synt ærend til vedskjulet eller naustet eller kor det kunde vera. Men når han forsto at verste ståket var over vart han å treffe igjen. Og alt var berre glede.

Dei sjuke og gamle skulde ha sitt stell. Når det vart for mykje for sjølf-olket å greie alt var hjelpsame naboar reide til

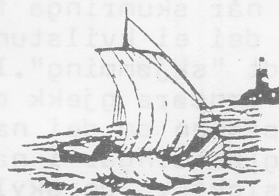
ta sine tøn med natteværking og anna som høyrde med. Men til sist kjem alltid døden på gjesting.

Gravferdsdagen bar alvårstunge menn kista frå låven eller eit anna uthus der den døde var lagd på likstrå og inn i stua der naboar og slekt var samla. Eit salmevers vart sunge, frå ei bønabok vart ei bøn lese og når kista vart boren ut var det også under salmesang. Og ved stranda låg skottkjeipingen ferdig til å føre den døde på den siste turen over Folla.

Slik tok heimen farvel med den døde.

Av Trygve Lund.

Forside bilde:
Fjærangetsetra, Laura Smines
til venstre og Petra Lund
til høyre.

BLI ANDELSEIER I A/L LUND GRENDELAG

ANDELSINNSKUDD

Lag	kr. 250,-
Personer	kr. 25,-
Årskontigenten	kr. 50,-

Sparebankenes Personkort Kortet som det snakkes om!

Bruk det som betalings-
middel i Norge og resten
av verden. Bruk det som
kreditkort. Bruk det til
å heve kontanter døgnet
rundt i Norge og ellers i
verden.

Personkortet erstatter langt
på vei både kontanter og
sjekker — det finnes ikke noe
annet kort på markedet idag
som gir så mange bruksmulig-
heter.

Alt du trenger

SPAREBANKEN
namdal

GIR
BEDRE
RÅD

— distriktets egen bank —

BARNESIDER.

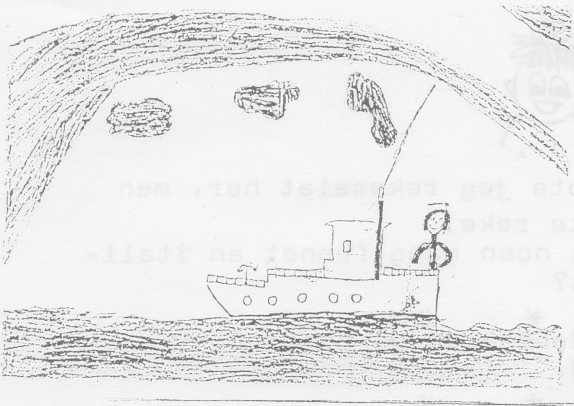
Her skal det være 19 gutte- og jentenavn. Du må lese både på kryss og tvers for å finne dem. Greier du alle sammen?

M	A	R	N	E	S	H	E	L	G	E	K	D
F	N	E	O	V	O	G	A	U	G	I	J	A
G	E	I	R	A	N	D	I	R	U	N	E	G
O	O	D	A	B	L	H	D	I	N	P	L	F
J	E	A	D	A	V	H	A	N	N	E	L	I
E	B	E	R	I	T	A	J	R	U	S	I	N
G		L	I	T	Å	S	K	S	V	E	V	Y

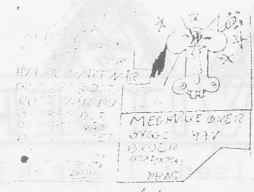
G Å T E R

1. Hvem er det som ser sola, men som aldri får oppleve sommeren?
2. Kan du gjette hva dette er: ttttttttttttttt
3. Hvorfor er fjærene på hanen alltid så glatte og fine?

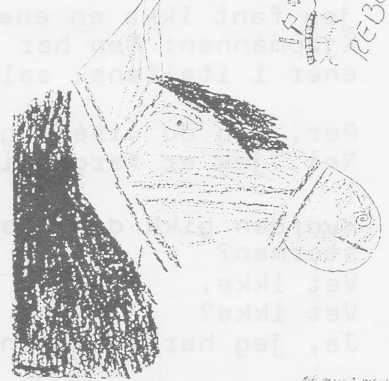
Svar: 1. Isen. 2. t-selskap. 3. Fordi hanen har så fin kam.

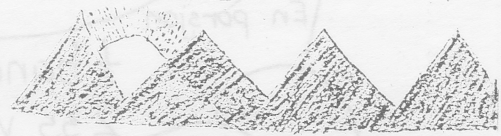
Pita-Jensen
2. Klasse

REBUS
PITA-JENSEN
2. KLASSE

STIVA-REBUS-2007-11-5 LUND

Fru Nilsen: I går kjøpte jeg rekesalat her, men jeg fant ikke en eneste reke.

Kjøpmannen: Men har de noen gang funnet en italiener i italiensk salat?

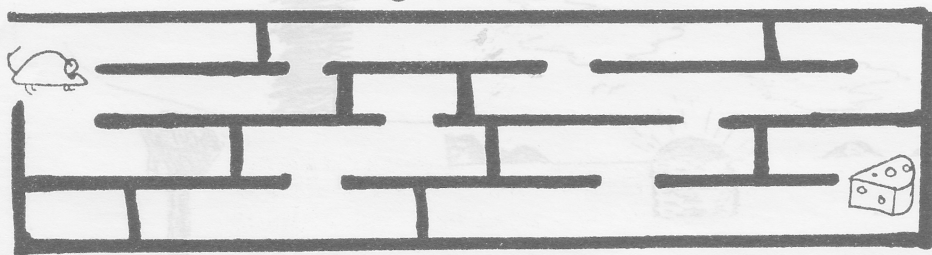
Per, kan du vise meg Rødehavet på kartet?
Nei, jeg er fargeblind.

Hvordan gikk det egentlig med låven din under stormen?

Vet ikke.

Vet ikke?

Ja, jeg har ikke funnet den enda.

SKOLETUR

Elevene ved Lund skole er fortsatt aktive i treangel samarbeidet mellom Lund, Roan og Borgvattnet skole. Det er serlig samarbeidet Lund / Borgvattnet i Sverige som nå har gitt resultater. Takket være forslaget fra den Svenske lærer som mente at det blir mere givende med elevutveksling. Den 18.mai reiser alle ved Lund skole til Borgvattnet skole i Sverige på en ukes skoletur. Gleden er stor nå for elevene har spart til en slik tur i hele år. Nå før turen skal elevene lage en lysbildeseri fra Lund som de skal ta med til den svenske skolen. De skal også lage en serie i Sverige som vil bli vist på Lund skole. Elevene fra Sverige kommer antagelig på en tilsvarende tur hit, enten i høst heller neste vår. Dette prosjektet ble prioritert høyt av fylkes skole-sjefen, slik at skolen ble bevilget kr.7000 av fylkets F.O.U.midler.

R.J.

BLI EN
FORNØYD

«**NAMSEN TRYKK**»-

KUNDE
DE OGSÅ!

NAMSEN TRYKK

TELEFON 74 130 — BOKS 100 — 7801 NAMSOS

Ungdommen slotil!

Ungdommen på Lund holdt nyttårsfest for 3. år på rad. Denne trivlige sammenkomst på nyttårsaften for hele familien er det ungdommen som holder for resten av bygdefolket. Det er middag, dans og felles oppskyting av raketter. Etter 12 er det ungdommen selv som skrur opp volumet og overtar huset. Overskuddet fra disse festene går til grendehuset. I år ble det et overskudd på hele 1400 kroner. Dette er et godt tiltak som vi håper fortsetter i åra fremover.

R.J.

HUSK

Årsmøte i grendelaget
15.mars kl.19.00.

Årsmøte i grendehuset
8.mars kl.20.00.

FOTOGRAF

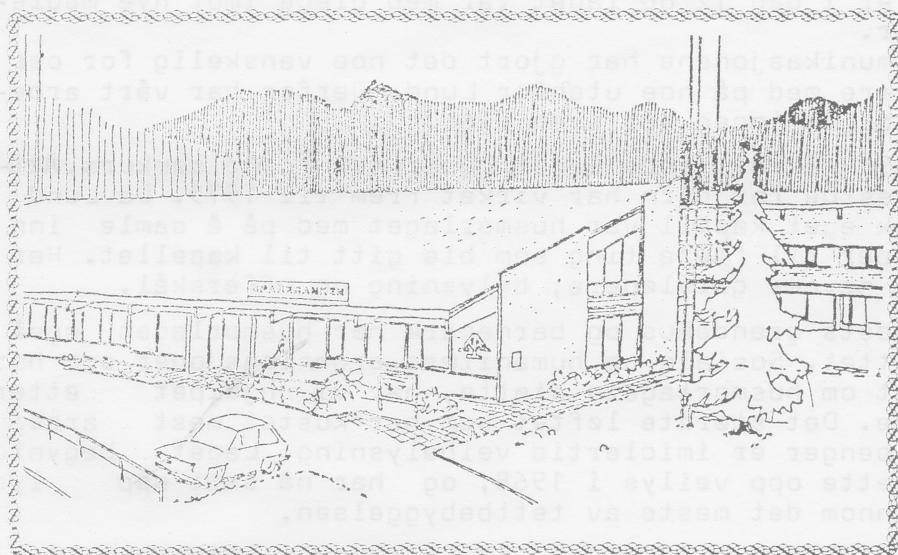
Bjørn Hågensen a.s

Havnegt. 23 - 7800 Namsos - Telefon (077) 72 436

VELKOMMEN TIL ET MØTE MED

KOLVEREID

DE E MANG I BØGDA SOM
BRYR SEG OM DEG ---
BLAINT DÆM E VI -
VESST VI FÅR LÅV ?

LUND HUSMORLAG

KORT HISTORIKK.

Søndag 18. april 1948 hadde Marie Nordsjø innkalt til møte, og denne dagen ble Lund Husmorlag startet. Femten medlemmer var med fra starten og kontingenten var kr.1,00. Marie Nordsjø ble første lagleder, noe hun gikk inn for med liv og sjel.

Medlemstall og aktivitet har vekslet gjennom årene, men det har hele tiden vært liv i laget. Medlemstallet er i dag 12 og laget tar med glede imot nye medlemmer.

Kommunikasjonene har gjort det noe vanskelig for oss å være med på noe utenfor Lund. Derfor har vårt arbeid blitt innen vår egen bygd.

I 1950-årene hadde laget både vevkurs og sømkurs. Arbeidsstue for barn har virket frem til 1975. Da Lund fikk eget kapell var husmorlaget med på å samle inn penger til flere ting som ble gitt til kapellet. Her kan nevnes gulvløpere, belysning og offerskål.

Stedets grøndehus og barnepark har husmorlaget også støttet. Sosiale og humanitære organisasjoner som har bedt om husmorlagets støtte, har vi hjulpet etter evne. Det største løftet som har kostet mest arbeid og penger er imidlertid veibelysning. Laget begynte å sette opp veilys i 1968, og har nå satt opp lys gjennom det meste av tettbebyggelsen.

Pr. i dag har laget ca. 30 lys, men tenker ikke å stoppe med det. Meningen er å fortsette helt til hele tettbebyggelsen har fått veilys.

Elin Busch
leder

A.S JERNVAREN

TLF. (077) 72 977 — VERFTSGT. 1 — BOKS 190 — 7801 NAMSOS — NORWAY

V.V.S.

AGE WEIDER A.S

Tlf. (077) 72 406 — 72 316
Postboks 122 — 7801 NAMSOS

L. JOHANSEN

Tlf. 73 180 — Havnegt. 4 — 7800 Namsos

Bibliotek på Lund.

I februar 1985 opprettet Nærøy folkebibliotek en utlånsavdeling på Lund. Biblioteket holder til på „loftet“ i grendehuset og har en bokstamme på ca. 250 bind.

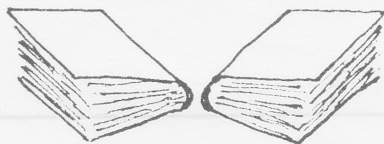
Annenhver måned leveres ca. 50 av disse bøkene inn til hovedbiblioteket og like mange nye bøker kommer i stedet. Dersom boka du vil låne ikke finnes i utlånsavdelingen, kan denn bestilles. Vi rår i praksis over alle bøkene som lånes ut i dette landet. Hovedbiblioteket på Kolvareid hjelper oss med dette, så har du spesielle bokønsker forsøker vi så godt vi kan å oppfylle disse.

Kopieringsmaskinen på biblioteket kan benyttes av alle som har noe de vil ha kopiert.

ÅPNINGSTID

-Hver fredag kl. 1600-1800
NB! stengt når det er skolefri.

Bibliotekaren...

L.I.L. nytt.

Lund I.L. hadde ekstraordinært årsmøte sist i og fikk da følgende styre
Formann: Sten Petterson.
Nestformann: Arild Rørmark
Sekretær: Åse Rørmark.
Kaserer: Helene Jakobsen.
St.medlem: Audveig Ingebrigsen.

Lagets planer for året er 0-løp 29.april, terrengløp først i mai, Fjæringen rundt/fiskekonkurranse 4.-5.juli.

Hvist banen blir brukbar til sommeren blir det idrettsstevne for barn og oldboys.

Lund I.L. i samarbeid med Salsnes I.L. skal nå søke om å arrangere NM terrengløp for herrer og damer 1988.

Laget skal også i år ha martnas bod under Namsos-martnan og i den forbindelse ønsker laget flest mulig håndarbeider for utlodning. Dette ønskes helst i god tid.

Formann.

Krets skirennnet på Lund den 15.feb.ble en stor suksess for laget. Dette var det første kretsrenn på Lund og det var hele 106 deltakere med smått og stort. Arrangementet var meget vellykket og laget fikk meget god kritikk av kretsens representant.

Her får du i

**POSE &
SEKK**

Butikken med fast
rabatt på alle varer.

Stort utvalg i tepper, tapeter
og gulvbelegg.

KOLVEREID FARVEHANDEL

7970 Kolvereid

ALT I BLOMSTER!

TROND STRØM
BLOMSTERFORRETNING

7970 Kolvereid

ORD OG UTTRYKK

Spila bakkaskinn = små skyer i øst som kommer og forsvinner raskt, varsler syddøstkuling.

Læsshøyr = være lydig, høre etter.

Fægd = feig.

Ilramsijn = uvel, småssjuk, ottefull.

Hafeill = hagegjerde.

H.G.

Føst gjala vara lengst.

Første arbeidsutførelsen blir gjerne stående. Eventuelle gode forsetter om å fullføre eller forbedre, blir helst "glemt."

Sæss æ sei.

Brukt når en fortalte noe som tidligere var fortalt til en tredje person.

Oversatt betyr det: "sa jeg da".

Ingebjørg.

Gjal (med tjukk i) = a: gjæringsmiddel, gjæring.
b: utførelse, arbeidsstykke.

Soikjlåt = sølete, gjelder helst kopper og kar.

Fosstol = sokker.

Tjon = leik.

INGEBJØRG.

BAKERI & KONDITORI

Tlf. 72 046 — Namsos

BRØD GIR
STYRKE!

til

Harald Grevting

RESSURSER I BYGDA

Jordbruk	-	513 da dyrket mark og 755 da dyrkbar mark av middels kvalitet.
Skogbruk	-	Ca.900 kbm tilvekst pr.år av middels kvalitet.
Bergverk	-	Registrert funn av svovelkis av ukjent mengde og kvalitet.
Industri	-	300 da stort industriområde utlagt i soneplanen for Lund-Smines.
Utmarks-
næring	-	Ca.30000 da utmark kan nyttes til jakt,fiske og turisme.Idyllisk hav-fjord-fjell.
Havet	-	Oppdrett og dyrking av fisk og skjell.Vi har desuten fiskerihavn.
Drikkevann	-	Grunnvann og flere innsjøer som kan nyttes til nødvendig vannforskyning.
Arealer til
boligbygg.	-	Vi har egnede arealer til flere boligfelt.
Menneskelig
ressurser	-	Foruten bygdas innbyggere kan vi hente utenifra(f.eks.utflyttere)

HAR VI GLEMT NOE ?

H.G.